

2013 szeptember Próza

Mán-Várhegyi Réka: A portré

Magamhoz térek a húszéves sarokkanapén. Izzadt testem belefúródik az ágyba, alulról nyom szét a saját súlyom. A hasamon a macska fekszik, a tévében még megy a Forma–1. Szombat délután van, május. Lesöpröm magamról a macskát, és átülök a számítógéphez. Ébredés után szeretek lövöldözni. Miközben betöltődik a játék, hallgatom, ahogy a felnőtt gyerekeim a hátsó szobában röhögnek. A szülinapomra jöttek, tegnap délután csináltuk meg a Napóleon-tortát. A leveles tésztát kinyújtottuk, megsütöttük, körbevágtuk, egymásra raktuk a rétegeket, és közéjük vastagon kentük a krémet, amit négy tubus sűrített tejből és három márkázott vajból kevert a lányom. Reménykedem, hogy nem felejtette ki a vaniliás cukrot. A feleségem általában kifelejtette, de ő nem volt túl házias. A Napóleon-tortának egy napot állnia kell. Nemsokára kivesszük a hűtőből, és hiába könyörgök, hogy ne tegyék, beleszúrnak ötvenvalahány gyertyát. Fújjam el egy levegővel az egészet, éljeneznek, ha sikerült. Kérdezik, hogy mit kívántam, azt mondom nekik, ne akarják tudni. Gondolni se mernek arra, hogy nekem ez egy kinszenvedés. Mindkettejüknek szögletes az arca, előreugró az álla, harcias a szemöldöke. Ez a lakás néhány évvel ezelőtt tele volt ezekkel a szögletes arcokkal. A feleségem családjában erősek a gének.

Este kibontjuk a söröket, és sorolni kezdem a sérelmeimet. Képtelen vagyok ülni maradni, jövök-megyek a szobában, a szobafenyőtől az erkélyajtóig, az erkélyajtótól a szobafenyőig, a könyvespolcon még ott vannak a családi képek. Megesküszöm, hogy ott fognak elrohadni.

– Én csak azt akarom megérteni – kezdek bele egy újabb beszédbe –, hogy volt képes itthagyni ezt a lakást? Amibe a szívünket, lelkünket beletettük? Azért, hogy egy tanyán éljen? Mi a titok? Mi a magyarázat? Elment talán az esze? – A lányom vágja a körmét, a fiam a tévékapcsolót birizgálja. – Az isten szerelmére, homályosítson fel valaki!

Négy éve nem jött vissza. Kezdődik a biztatás, hogy nőkkal ismerkedjek. De hol ismerkedjek? A piacon? A héven?

– Anyátok nem volt hibátlan. Elfogadtam, szerettem. Azt mondtam, ez a házasság akármilyen, de addig tart, amíg feldobom a talpam. Hogy együtt öregszünk meg. Ehhez tartottam magam. De most mit csináljak? Öregember vagyok. Ilyenkor már nem férfi az ember, hanem öreg. S ha megismerek valakit, akkor mi van? Az se nő lesz, hanem öreg.

– Apa, ne hergeld magad! – mondja a fiam. Mit hisz? Neki nem lesz soha semmi baja?

– Úgyis már rég rákos vagyok – mondom én.

Kiabálnak, hogy nem vagy rákos, nem vagy öreg, és ez is mind a megszokott rendben zajlik, egészen addig a percig, amikor előállnak a születésnap meglepetésükkel, hogy ők a nevemben egy társkereső oldalon regisztráltak egy hete, és most már több mint ötven nő akar levelezni velem.

– Több mint ötven, apu, hallod? – vigyorog a lányom.

– A fele elmebeteg – kacsint a fiam.

Csikar a hasam, ki kell menjek a vécére. Nagy csinnadrattával tör elő belőlem az anyag, az elszakadás után sóhajtok. A barna linóleumon megszámolom a nagy és a kicsi téglalapokat. Átolvasom a névnapokat a vécéajtóra celluzozott naptáron. Az igaz, hogy félek a ráktól. Amikor visszamegyek a szobába, a szemükbe mondom, hülyét csináltak belőlem. A számítógéphez ülök. Én ettől nem várok semmit, szögezem le, egyedül azért imádkozom, hogy ne legyen köztük ismerős. Elképzelni is rossz, hogy utazom a héven, és valamelyik leül velem szembe.

Elkezdjük átnézni az adatlapokat. Szörnyűek ezek a nők. Sok rajtuk a festék, rosszul mosolyognak. Lakótelepi előszobákban és konyhákban fényképezkednek a kivágott ruhájukban. Mögöttük a fogason elfáradt kabátok lógnak, a konyhaszekrényen meg ugyanolyan műanyag fűszertartók porosodnak, mint nálunk. Ezt a ruhát az utcára nem mernék felvenni. Egyik se tud rövid levelet írni. Egy kis ez meg az, bemutatkozás, foglalkozás, hobbi, gyerekek, állatok, bizalom az életben.

Egyetlenegyét találunk. A neve Dorina, beceneve Dodó. Ötven körüli kozmetikus, szereti a macskákat, szeret festeni, nyitott a világra. Jelszava: tenyerén hordoz az Univerzum. A város másik végén lakik, ennek örülök. Azonnal írjunk neki, erősködnek, a lányom magához ragadja a klaviatúrát, és megbeszéli a találkozót egy cukrászdába.

Ez egy komolytalan ügy, mondom nekik, és megisszuk az összes sört. Szorít a gyomrom. Félek, hogy álmomban egész éjszaka bombázni fognak, és az öregek megint hiába szaladnak az utcákon, nem találják meg az óvóhelyet. Túl erősen ver szívem.

– Egyedül lakom, igen, de nem vagyok magányos – rázza a fejét Dodó, és a magányos szót rákosnak hallom. Fiatalon szép lehetett, látszik a nyoma. Nem kövér, csak testes. A feleségem sovány volt, de állítólag most hízik. Kivágott, fehér ruhát visel, a haja sötétbarnás, vöröses, természetesnek hat. Lúdlábtortát eszik, a pincér ismerősként köszönti, otthonosan szalad ki a mosdóba. Vajon hány randevúja volt már ezeknél a csipketerítő asztaloknál? Hogy mikor váltam el, ezt kérdezi.

– Én nem váltam, a feleségem lépett le – morgok, mire ő hahotázni kezd, fogja a hasát, hullámoztatja a melleit. Lakkozott körmű mutatóujjával rám mutat, tetszik neki az őszinteségem, mondja. Eszembe jut a szex. Hogy ő hány férfivel feküdt le, míg én csak a

feleségemmel.

Beszél a férjéről, a nevét nem mondja, de azt kétszer említi, hogy vállalkozó volt. Tizennégy éve hagyta el őt. Ez a negyvenesvállalkozó-betegség. Dodó akkor apró darabokra tört, meséli, és évekig tartott, amíg összeragasztotta az apró darabokat. Most úgy érzi magát, mint egy művészi mozaik. A macskája és a hobbija nagyon sokat segítettek neki a gyógyulási folyamatban.

– Nekem is van macskám – szólok közbe.

– Társfüggő voltam, ismered ezt a kifejezést? – úgy kérdezi, mintha veszekedni akarna. – Arra mondják, aki bármire hajlandó, hogy ne maradjon egyedül.

Rajzórára jár hetente, folytatja Dodó, és otthon is van egy kis festősarka. Pompás, mondom, és azt javaslom, hogy a következő szelet süteményhez kérjünk egy pohár konyakot is. Calvadost, válaszolja Dodó, és kezeivel vadmacskásan a levegőbe karmol. Forró legyen a pohár, kiáltok oda a pincérnek.

– Az elmúlt években nem éltem önmegtartóztató életet – meséli. – Bepótoltam a fiatalságomat, ami a korai férjhez menés miatt nevetségesen korán elszállt.

– Igen – bólogatok.

– De most már szeretnék megállapodni – mondja, és köhögni kezd: – Jézusom, nem úgy értettem!

Kihozzák a Calvadost. Megszólal a falon lógó régi bim-bamos óra.

– Én azt hittem – hajlok közelebb hozzá –, hogy egy bizonyos kor fölött hiába ismerkedünk össze új emberekkel, nem kerülhetünk hozzájuk olyan közel, mint azokhoz, akikkel együtt voltunk kamaszok.

– Tudom, miről beszélsz – ő is közelebb hajol. – Amikor a férjem elhagyott, mindenütt azt tapasztaltam, hogy bezáródtak a társaságok, a klubok, a barátságok, és rám sehol sincs szükség. Ilyen egyedül voltam, mint az ujjam.

– Nem, én nem pont erre gondolok – veszem át a szót. – Tele van a világ szomorú, magányos alakokkal, de én úgy gondoltam, hogy hiába ismerkednék össze velük, már késő lenne, mert fiatalon kellett volna. Úgy értem, tévesen gondoltam úgy.

– Én nem vagyok szomorú – mondja Dodó.

– Nem úgy értettem – mondom én.

A következő randevún azzal kezdi, hogy több szál kitűnő mangalicakolbászt vett a piacon, és most a takaros spájzában lógnak. Egy bérházban él, az ablakai kertre néznek, egy régi kútra, azt mondja, nagyon szereti ezt a régi kutat, tévé helyett azt nézi, de csak napközben. Ha már besötétedett, nem szeret kinézni az ablakon. Pirosak a székek a konyhában. Füstölőszagban esszük a mangalicakolbászt mustárral, kenyérral és paradicsommal, aztán sört iszunk, majd fehérbort. Becsalogat a szobába, megmutatja a festősarkát, ez a kis műtermem, mondja.

– Ezen a képen dolgozom éppen. Csendélet.

Egy tál alma van rajta. Felismerem a vászon mögött álló asztalt és a rajta lévő gyümölcsös kosarat.

– Élethű – dicsérem.

A festményről a perzsaszőnyegre téved a tekintetem. Dodó meztelen lábfeje rám mutat. Itt-ott furcsán görbül, a mutatóujj ráhajlik a többire, a belső oldalán bűtyök domborodik. Felismerem, ez egy női láb. A feleségemnek soha nem múló körömgombája volt, gyakran reszelte a körmeit, és utána ecetbe áztatta a lábát. Ahogy fölé görnyed és tanulmányozza és dolgozik a reszelővel – miért kell erre emlékezni? Az ecetszag soha nem ment ki egy szellőztetéssel.

– Téged szívesen lefestenék – lép hozzám közelebb.

Jó az, amikor először lefekszünk egymással. Azt mondja, kérgesek a tenyereim, dörzsölgessem a hátát és a combját. Dörzsölgetem. Éjszaka keveset alszom, felkelés után hazaindulnék, de nem enged. A reggelinél habzsol és nyög, meg kell ragadni minden alkalmat, mondja. Aztán kézen fog, és behúz a nappaliba. Leemeli az állandóan a csendéletet, és egy új vásznat rak a helyére. Mosolyogva lelköz a kanapéra.

– Felvinnék magamra valami ruhát – mondom, mert csak alsónadrág van rajtam. Ne foglalkozz vele, mondja a vászonnak. Felállnék, de int, hogy üljek vissza. Ihletet kapott. Le akar festeni. Nem bánom, csak ez a kánikula ne lenne. Várom, hogy beszéljen hozzám. Meg se szólal, figyel és fest. Kicsit időtlenül ülök, mondom. Legyint, nem nyugtat meg. Nem néz a szemembe, a szememet nézi. Meg a homlokomat, a halántékomat, az arcomat. Most én hova nézlek?

A szomszédban hosszan porszívóznak. A zúgás abbamarad, majd negyedóra múlva újrakezdődik. Milyen különös, mondom, már legalább harmadjára porszívózik a szomszéd. Eltelik egy-két perc, mire Dodó válaszol.

– A szombatokat és vasárnapokat végigporszívózza – mondja. – Elég öreg már a néni. Mindig eltakarja a száját, ha beszél, mert van rajta egy nagy anyajegy, amit, jaj, hogy szégyell. Mennyivel másképp alakult volna az élete, ha leszedték volna neki.

Múlik az idő, álmosodom. A szemhéjam le-lecsukódik, és bár igyekszem visszahúzni, néha másodpercekig csak egy keskeny rés marad ott alul. Álmodom, valahányszor leereszkednek ezek a nehéz szemhéjak. A héven utazom, ülök a kocsiban, odakint tél van. Lüktet a hév, és a

lúktetésre szemben velem sorban elalszanak az utasok, egymás után ejtik le a fejüket az ölükbe. És amikor az enyém is lehullik, felriadok. Elnézést, suttogom.

Megéheztem, mondja, és abbahagyja a pingálást. Nem engedi, hogy megnézzem a festményt. Értsem meg, nincs kész. Úgy nem lehet. Legközelebb újra modellt ülök. Akkor majd befejezi és megmutatja.

Késő délután elindulok hazafelé. Kószolok a gondolatot, hogy festmény készül rólam. Szombati arcok a héven, egyikük se gondolná ezt, ha rám néz. A lányom telefonál, hogy vagyok, mi van velem, mikor találkozunk, mik a fejlemények „nőügyben”? Még a héven vagyok, vágok a szavába. Talán túl hangosan, mert mindenki rám pillant. Biztos vagyok benne, hogy a mellettem ülő nő a lányom minden szavát hallotta. Sosem értettem azokat, akik a héven bonyolítják le a magántelefonjaikat.

– Képzeld, lefest engem – mondom, és mivel a lányom nem érti, muszáj megismételjem. – Fest rólam egy képet.

A mellettem ülő nő elővesz a táskájából egy magazint, és olvasni kezd. Talán úgy próbál tenni, mintha nem hallana semmit?

– Egy portrét? – kérdi a lányom.

– Azt hiszem – mondom.

– Ez szuper! – mondja ő, és le kell tennie, mert jön a metró, de majd visszahív este.

Még három megálló. Kinézek az ablakon, és a szexre gondolok. Nehéz felidézni a részleteket. Azt mondom magamban, örülök ennek. Be kell látnom, ez óriási dolog az életemben. Becsukom a szemem, és elképezem, ahogy ez a női test elterült a karjaim között. Dörzsölgettem, és tetszett neki. Nem emlékszem rendesen. Az jut eszembe, hogy idős néninek nevezte a szomszédját. Mennyivel lehet nálam idősebb ez a szomszéd? Húsz évvel? Lehet annyival idősebb? Legfeljebb harminccal.

Szeptemberben sokat esik az eső, és a lányom azzal hív fel, hogy depressziós. Szörnyű fájdalmat érez a szívében és a hasában, nézi a tévét, de mindenben zokog. Három napja fekszik, a főiskolára nem jár be. Nem tudom, miért kiabálok vele, miközben ő hangosan sír. A feleségem nem veszi komolyan a depresszióját, az a véleménye, hogy tavaly és tavalyelőtt is pontosan ugyanez történt, és akkor is elmúlt. A feleségem ezért nem fog most felbuszozni a városba, annyi a munka az állatokkal. Korábban eljövök a műhelyből, magammal viszem a fúrógépet, és bevásárolok neki. Nem értem, hogy tud így elgyengülni, miközben olyan erős. Felszerelék egy polcot az erkély falára, ezt már rég megírtam. Egyszer csak ott áll az erkélyajtóban.

– Miért nem mondtad, hogy szakítottál vele? – kérdezi. Hát hogy ő levelet kapott Dodótól, ő kapott tőle levelet, a nő találkozni akar velem. Azt írta, mint bizonyára tudod, apád szakított velem.

– Mi az, hogy levelet ír neked? Egyáltalán nem értem. Miért rángat bele téged? – kérdezem.

– Nem rángat bele – válaszolja.

Arra gondol, hogy ők megkedvelték egymást. Azt hiszi, mert találkoztak párszor a nyáron, máris barátnők. A lányom úgy néz rám, hogy lelkiismeret-furdalásom támad. Mégis mit válaszoljak neki? Nem szerettem Dodót, idegesített. Idegesítettek a lábai, a szuszogása, a szaga. Ennyiben maradunk, a lányom nem faggatózik tovább, inkább visszafekszik. Lefekszik, és sajnálja magát. Én tudom, hogy minden szeptemberben szomorú.

Telik az idő. Egyre hidegebb az ősz. Nem vagyok se jól, se rosszul. Dolgozom, hallgatom a rádiót közben. Nem tehetek róla, időnként elképzelem, hogy Dodó telefonál. Lejátszom a fejemben a beszélgetést, aztán elhessegetem.

Végül nem engem hív fel, hanem a lányomat. A lányom nagyon udvariasan szabadkozik, nem akar belekeveredni, ez érthető, nem? Hogyne, teljesen érthető, mondja Dodó, ezt ő nem is kívánja. Csupán egy percre szeretne összefutni. Tényleg nem panaszkodni akar, hanem visszajuttatni hozzám egy-két apróságot, ami ott maradt nála. Miért nem adod oda neki személyesen, kérdezi a lányom, de visszaszívja a kérdést, hiszen érti, persze, felzaklatná Dodót a találkozás. A múlt héten kezdtem a lúgosító diétámat, mondja a nő.

A találkozót a pályaudvar mellé beszélük meg. Csepereg az eső. A lányom esőkabátban áll a taxisok mellett. Egy fehér Fiat gurul be a parkolóba, dudál, majd kiszáll belőle Dodó. Integet és vár a kocsit mellett. A lányom nem mozdul. Dodó végül bezárja a kocsit, és kezében egy szatyorral átszalad a kocsik között. Nem tudtam, hogy gyalog vagy, kiabál messziről, és amikor odaér, kezébe nyomja a könnyű reklámszatyrot. Két alsónadrág van benne, egy pár zokni, egy póló és egy csomag gyümölcsstea, ami neki, köszöni szépen, de nem kell, mert nem szereti az ilyen filteres, ízesített teákat. Felajánlja, hogy hazaviszi a lányomat a kis fehér Fiatján, de ő habozik. Arról van szó, mondja Dodó, hogy a hátsó ülésen van egy festmény, becsomagoltam, de nem lenne jó, ha megázna az esőben. Nem akarok kockáztatni, tudod?

Beülnek, Dodó gázt ad, és anélkül, hogy hátranézne, kifarol a parkolóból.

– Mi történt tulajdonképpen? – kérdezi a lányom, amikor a kocsit befordul az utcájába. Már korábban megkérdezte volna, de nem akarta, hogy Dodónak túl sok ideje legyen mesélni. Félt, hogy sajnáltatni kezdené magát.

– Tényleg elmondhatod – erősködik a lányom, miután megállnak a ház előtt.

Dodó elzárja a motort. Vállat von.

– Nyilván nem vagyok normális, hogy végül mindig ezeket a frissen szabadult férfiakat szedem össze – mondja végül mégis. – Persze először boldogok és hálásak, mert szóba áll velük egy nő. Egy másik nő. Felfedezik, hogy működik még a testük, remek. Finomakat esznek. Mint egy kölyökkutya, örülnek, csóválják a farkukat. Kezdi magukat embernek érezni. Aztán egy nap rám néznek, és meglepődnek, jaj, ki ez az idegen, aki befurakodott az életükbe.

Azon a héten szombat helyett csütörtökön látogat meg a lányom. Még a műhelyben vagyok, amikor megérkezik. A becsomagolt képet nekítámasztja a könyvszekrénynek, a reklámszatyrot mindenestül a szennyesbe dobja. Aztán befekszik a régi ágyába, alszik, amikor hazaérkezem.

Kiülök a teraszra, ölembe veszem a macskát. Nem hagyja, leugrik, és visszaszalad a lakásba. Fázik szegényke. Én is fázom, de most már megiszom ezt a sört. Innen hosszan be lehet látni a lakótelepet. Azok az öregek, akik a kisbolt melletti padokon ülnek, az idősek otthonából járnak ki. Amíg bírják a hideget, mindennap itt vannak. Télen azért imádkoznak, hogy megérjék a tavaszt.

Figyelem a kutyasétáltatókat. Megszámolom a kutyákat, aztán megpróbálom megtippelni, hogy hány kutya élhet ezekben a házakban itt körülöttem. Ma már nincs olyan sok pitbull, mint régen, ennek örülök. Egy időben az összes nagymenő pitbullt szerzett magának. Röhejesen néztek ki ezek az elhízott kapucnis gyerekek meg a ronda kutyáik itt a tízemeletesek között.

Tetszik 83 ember kedveli. Az ismerőseid közül te lehetsz az első.

Kapcsolódó írások:

1. **MENEKÜLTEK, BEVÁNDORLÓK Bognár Róbert: Három portré** MENEKÜLTEK, BEVÁNDORLÓK Bognár Róbert Három portré Farid, a...
2. **Rapai Ágnes: Portré; Földi dolgok; Ha ez van, akkor az van; Adunk magunkra** Szabadidejében Bachot, Beethovent, Mozartot hallgatott, Goethét olvasott és Shakespeare-t, miközben...
3. **Várhegyi Éva: Egy nehéz nap éjszakája** Várhegyi Éva: Egy nehéz nap éjszakája Április 8/9. A...
4. **Várhegyi Éva: Butaságok a gazdaságpolitikában** Általában is nehéz szétválasztani az emberből természeténél fogva felszínre törő...
5. **Várhegyi Éva: Déjà vu** Csörög a vekker, kikecmergek a dunyha alól, lábamra mamuszt húzok,...

Cimkék: **Mán-Várhegyi Réka**